

ภาคผนวก

PAYAP UNIVERSITY

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบฝึกหัดท้ายบท

แบบฝึกหัดท้ายบทที่ 1/1.1 : ความแตกต่างของสารคดีและงานเขียนประเภทอื่น ๆ

1. จงเขียนอธิบายความแตกต่างของงานเขียนแต่ละคู่ต่อไปนี้ ให้ตอบอธิบายจุดละ 1 ประโยคเท่านั้น (ข้อละ 2 คะแนน)
  - 1.1 สารคดี กับ เรื่องสั้น
  - 1.2 สารคดี กับ บทความ
  - 1.3 สารคดี กับ ตำรา
  - 1.4 สารคดีเชิงบทความ กับ บทความเชิงสารคดี
  - 1.5 สารคดี กับ How To
2. จงอธิบายความหมายของ "สารคดี" ตามความเข้าใจ โดยอธิบายให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะพิเศษของสารคดีให้ชัดเจน (10 คะแนน)

แบบฝึกหัดท้ายบทที่ 1/1.2 : ลักษณะสำคัญของสารคดี

จงอธิบาย "ลักษณะสำคัญของสารคดี" ที่ทำให้สารคดียังคงเป็นสารคดี และแตกต่างจากงานเขียนประเภทอื่นโดยสิ้นเชิง อธิบายให้ชัดเจนและละเอียดมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยให้เขียนตอบ ไม่เกิน 1 หน้า

แบบฝึกหัดท้ายบทที่ 2: การมองสถานการณ์ให้เป็นสารคดี ที่มีแก่นเรื่องสร้างสรรค์

1. ให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มละ 5-6 คน ไปหา ข่าว หรือสารคดี เกี่ยวกับ "คนต่างด้าวในเมืองไทย" มากกลุ่มละไม่ต่ำกว่า 5 ชิ้น ห้ามซ้ำกัน โดยในคาบเรียนต่อไป ให้อภิปรายที่ละกลุ่ม กลุ่มละ 10 นาที ว่าข้อมูลที่หามา นั้น แสดงให้เห็นว่า คนต่างด้าวถูกคนไทยมองในด้านไหนบ้าง ซึ่งให้วิเคราะห์จากข้อมูลที่ปรากฏในสื่อที่หามา
2. ให้แต่ละกลุ่มคิดต่อไปว่า หากจะเขียนสารคดีเกี่ยวกับคนต่างด้าว จะเขียนเรื่องอะไร จึงกำหนด Theme โดยอธิบาย Subjective ด้วย
3. หากให้เขียนเรื่องตาม theme นี้จริง ๆ จะหาข้อมูลเรื่องอะไรเพิ่มเติมอีก จากแหล่งใดบ้าง

แบบฝึกหัดท้ายบทที่ 3: การรวบรวมข้อมูล และการเขียนโครงเรื่อง (Plot)

ให้ผู้เรียนเขียนโครงเรื่อง (Plot) ของสารคดีที่กำหนดแก่นเรื่อง (theme) ไว้เมื่อคาบเรียนที่ผ่านมา (กำหนดแก่นเรื่อง และอธิบายอรรถวิสัยด้วย)

แบบฝึกหัดท้ายบทที่ 4 โครงสร้างสารคดี

จงวิเคราะห์โครงสร้างของสารคดีเรื่อง “บ้านแห่งแสงสว่าง” มาให้ครบองค์ประกอบ

แบบฝึกหัดท้ายบทที่ 4/4.1 และ 4.2 โครงสร้างสารคดี : ชื่อเรื่องและนำเรื่อง

1. จงวิเคราะห์ชื่อเรื่อง และนำเรื่อง ของสารคดีเรื่อง “บ้านแห่งแสงสว่าง” โดยอธิบายให้เข้าใจ
2. จงตั้งชื่อเรื่อง และเขียนนำเรื่องให้ใหม่ ให้กับสารคดีเรื่อง “บ้านแห่งแสงสว่าง” โดยจะต้องเขียนในรูปแบบที่ไม่ซ้ำกับรูปแบบเดิม

แบบฝึกหัดท้ายบทที่ 4/4.3 โครงสร้างสารคดี : เนื้อเรื่องกับการเดินเรื่อง

1. จงวิเคราะห์การเดินเรื่องของสารคดีเรื่อง “บ้านแห่งแสงสว่าง” โดยอธิบายให้เข้าใจอย่างละเอียด
2. หากเปลี่ยนการเดินเรื่อง ในประเด็นแรก ย่อหน้าแรกของสารคดีเรื่องนี้ เรื่องจะเป็นไปอย่างไร จงเขียนให้ดูอย่างชัดเจน

แบบฝึกหัดท้ายบทที่ 4/4.4 โครงสร้างสารคดี : ส่วนสรุปเรื่อง

1. จงวิเคราะห์ส่วนสรุปเรื่อง ของสารคดีเรื่องหมาฯ พร้อมอธิบายเหตุผลให้เข้าใจโดยละเอียด
2. จงเขียนส่วนสรุปเรื่องของสารคดีเรื่องหมาฯ ให้อยู่ในรูปแบบอื่น ที่ไม่ซ้ำกับแบบเดิม

แบบฝึกหัดท้ายบทที่ 5/5.1 กลวิธีการเขียนและคุณลักษณะของสารคดี

1. จงวิเคราะห์กลวิธีการเขียนของสารคดีเรื่องบ้านแห่งแสงสว่าง
2. จงเขียนสารคดี 1 ย่อหน้า โดยใช้ข้อมูลดิบจากเรื่องที่ 1 ในเอกสารที่แจกให้ และให้ใช้กลวิธีการเขียนที่ศึกษาไปด้วย

แบบฝึกหัดท้ายบทที่ 5/5.2 กลวิธีการเขียนและคุณลักษณะของสารคดี

จงวิเคราะห์คุณลักษณะของสารคดีเรื่องบ้านแห่งแสงสว่าง โดยละเอียด

แบบฝึกหัดท้ายบทที่ 6/6.1 การวิจารณ์สารคดี : แก่นเรื่องและโครงเรื่อง

จงวิเคราะห์และวิจารณ์ แก่นเรื่องและโครงเรื่องของสารคดีเรื่อง “เด็กชายพวงมาลัย”

แบบฝึกหัดท้ายบทที่ 6/6.2 การวิจารณ์สารคดี : โครงสร้าง

จงวิเคราะห์และวิจารณ์ โครงสร้างของสารคดีเรื่อง “เด็กชายพวงมาลัย”

PAYAP UNIVERSITY

2. แบบวัดความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอน วิชาการเขียนสารคดี ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

1. จากกระบวนการเรียนการสอนในเนื้อหาบทเรียนที่ผ่านมา หากคะแนนเต็ม 10 นักศึกษาจะให้คะแนนกระบวนการเรียนการสอนดังกล่าวเท่าไร เพราะเหตุใด
2. นักศึกษาพึงพอใจกระบวนการเรียนการสอนในเนื้อหาบทเรียนที่ผ่านมา หรือไม่ มากน้อยอย่างไร เพราะเหตุใด จงอธิบายพร้อมเสนอแนวทางปรับปรุงแก้ไข

3. แบบประเมินการเรียนรู้จากโครงการฝึกปฏิบัตินอกสถานที่ วิชาการเขียนสารคดี

1. จากการทำกิจกรรมฝึกปฏิบัติ นักศึกษาได้เรียนรู้อะไรบ้างในด้านการเขียนสารคดี
2. จากการทำกิจกรรมฝึกปฏิบัติ นักศึกษาได้เรียนรู้อะไรบ้าง ในด้านการใช้ชีวิต
3. จากการทำกิจกรรมฝึกปฏิบัติ นักศึกษาไม่ชอบอะไรบ้าง

4. ข้อสอบกลางภาค

มหาวิทยาลัยพายัพ

ข้อสอบกลางภาคการศึกษาที่ 2	ปีการศึกษา 2548
สาขาวิชานิติศาสตร์	คณะสังคมศาสตร์
วิชา การเขียนสารคดี	นท.416
คะแนนเต็ม 80 คะแนน	เวลา 3 ชั่วโมง
สอบวันที่ 27 กันยายน 2548	เวลา 08.00-11.00น.

คำชี้แจง

- ข้อสอบทั้งหมดเป็นข้อสอบอัตนัย จำนวน 2 ข้อ ให้ทำทุกข้อ และตอบในสมุดคำตอบ (คะแนนรวม 80 คะแนน)
- ไม่อนุญาตให้นักศึกษานำเอกสารใด ๆ เข้าห้องสอบโดยเด็ดขาด

- จากข้อมูลใน เอกสารหมายเลข 1 จงเขียนสารคดีสำหรับสื่อสิ่งพิมพ์ 1 ชิ้น โดยให้มีความยาวไม่น้อยกว่า 2 หน้ากระดาษสมุดคำตอบ และมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้
  - หลักการเขียนสารคดี (10 คะแนน)
  - โครงสร้างสารคดี (10 คะแนน)
  - คุณลักษณะ (10 คะแนน)
  - เทคนิคการเขียนสารคดี (10 คะแนน)
  - กลวิธีการนำเสนอ (10 คะแนน)
- จงเขียนวิเคราะห์และวิจารณ์ สารคดีในเอกสารหมายเลข 2 ตามประเด็นต่อไปนี้
  - คุณลักษณะของสารคดี (10 คะแนน)
  - เทคนิคการเขียนสารคดี (10 คะแนน)
  - กลวิธีการนำเสนอ (10 คะแนน)

ศิริพร กิตตวรากล

ผู้ออกข้อสอบ / ผู้พิมพ์ / ผู้ตรวจทาน

5. ข้อสอบปลายภาค

มหาวิทยาลัยพายัพ

ข้อสอบไล่ประจำภาคการศึกษาที่ 2	ปีการศึกษา 2548
สาขาวิชานิเทศศาสตร์	คณะสังคมศาสตร์
วิชา การเขียนสารคดี	นท.416 (นท.313)
คะแนนเต็ม 120 คะแนน	เวลา 3 ชั่วโมง
สอบวันที่ 3 มีนาคม 2549	เวลา 08.00-11.00น.

คำชี้แจง

- ข้อสอบทั้งหมดเป็นข้อสอบอัตนัย จำนวน 2 ข้อ ให้ทำทุกข้อ และตอบในสมุดคำตอบ (คะแนนรวม 120 คะแนน)
- ไม่อนุญาตให้นักศึกษานำเอกสารใด ๆ เข้าห้องสอบโดยเด็ดขาด
- กรณีที่ปรากฏการกระทำทุจริตในการสอบ มหาวิทยาลัยจะดำเนินการตามระเบียบมหาวิทยาลัย พายัพ ว่าด้วยกระบวนการพิจารณาความประพฤติและวินัยนักศึกษาเกี่ยวกับการสอบ พ.ศ.2547
- ข้อสอบนี้เป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยพายัพ ผู้ใดทำซ้ำ จำหน่าย แจกจ่าย หรือเผยแพร่ด้วยประการใด ๆ จะถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย

- จากข้อมูลใน เอกสารหมายเลข 1 ท่านได้รับมอบหมายให้เขียนสารคดี 1 เรื่อง โดยกลุ่มผู้อ่านเป้าหมายคือ "วัยรุ่นตอนปลาย อายุ 18-25 ปี ในจังหวัดเชียงใหม่" จงตอบคำถามต่อไปนี้ (คะแนนรวม 60 คะแนน)
  - ท่านจะกำหนดแก่นเรื่อง (Theme) และอัตวิสัย (Subjective) ของเรื่องอย่างไร จงอธิบาย (10 คะแนน)
  - สารคดีที่ท่านจะเขียนนี้ มีวิธีการสร้างสรรค์เรื่องอย่างไร จงอธิบาย (5 คะแนน)
  - จงเขียนโครงเรื่อง (Plot) ของสารคดีที่ท่านจะเขียน โดยละเอียด (12 คะแนน)
  - จงตั้งชื่อเรื่อง (Title) พร้อมทั้งอธิบายด้วยว่า ท่าน ตั้งชื่อเรื่องประเภทใด เพราะอะไร (6 คะแนน)
  - จงเขียนส่วนนำเรื่อง (Lead) พร้อมทั้งอธิบายด้วยว่า ท่านเขียนนำเรื่องประเภทใด เพราะอะไร (6 คะแนน)
  - จงเขียนส่วนเนื้อเรื่อง (Body) ตามโครงเรื่องที่กำหนดไว้ในข้อ 1.3 ซึ่งให้เขียนเฉพาะเนื้อเรื่อง ความยาว 1 หน้ากระดาษสมุดคำตอบเท่านั้น (ไม่ต้องเขียนหมดทั้งเรื่อง) โดยใช้

หลักการ กลวิธีการเขียนสารคดี ที่ได้ศึกษาไปในชั้นเรียน มาเป็นแนวทางในการเขียน (15 คะแนน)

1.7 จงเขียนส่วนสรุปเรื่อง (Ending) พร้อมทั้งอธิบายด้วยว่า ท่านเขียนสรุปเรื่องประเภทใด เพราะอะไร (6 คะแนน)

2. จงเขียนวิเคราะห์และวิจารณ์ สารคดีในเอกสารหมายเลข 2 ตามประเด็นต่อไปนี้ (คะแนนรวม 60 คะแนน)

2.1 โครงสร้างสารคดี (20 คะแนน)

2.2 กลวิธีการเขียนสารคดี (20 คะแนน)

2.3 คุณลักษณะสารคดี (20 คะแนน)

ศิริพร กิตติวรากุล

ผู้ออกข้อสอบ / ผู้พิมพ์ / ผู้ตรวจทาน

โครงการฝึกปฏิบัตินอกสถานที่

วิชา นท.416 การเขียนสารคดี

ณ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำริน แม่ชะจาน จ.เชียงราย

ผู้รับผิดชอบโครงการ : อาจารย์ศิริพร เสรีกิตติกุล

อาจารย์ประจำวิชา นท.416 การเขียนสารคดี

หลักการและเหตุผล

วิชาการเขียนสารคดีเป็นวิชาที่มีวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อให้ นักศึกษาสามารถนำแนวคิดกับหลักการเขียนสารคดีที่ได้ศึกษา ไปใช้เขียนสารคดีได้อย่างสมบูรณ์ในเชิงปฏิบัติ ทั้งนี้ในการเป็นนักวิชาชีพทางการเขียนสารคดีนั้น นักเขียนจะต้องมีทักษะในการนำข้อมูลที่รวบรวมได้ มาร้อยเรียงเป็นงานเขียนสารคดีที่ทรงคุณค่า โดยข้อมูลที่รวบรวมมา มีทั้งข้อมูลประเภทปฐมภูมิและทุติยภูมิ ในส่วนของข้อมูลทุติยภูมินั้น นักศึกษาสามารถค้นคว้าได้ด้วยตนเอง จากห้องสมุด หอจดหมายเหตุ และแหล่งข้อมูลอื่น ๆ แต่ในส่วนของข้อมูลปฐมภูมิ นักศึกษามักจะมีโอกาสในการศึกษาค้นคว้าค่อนข้างน้อย ผลงานเขียนที่เขียนขึ้นมาแต่ละชิ้น จึงประกอบไปด้วยเนื้อหาที่มีแหล่งข้อมูลเป็นข้อมูลทุติยภูมิทั้งสิ้น ส่งผลให้งานชิ้นนั้น ๆ เป็นงานที่ไม่ได้ถ่ายทอดให้เห็นถึงสภาพการณ์ปัจจุบันที่แท้จริงได้มากนัก ทั้ง ๆ ที่คุณสมบัติข้อนี้ เป็นข้อที่นักสื่อสารมวลชนในอนาคต พึงจะมีเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาขาดผู้ชี้แนะ รวมไปถึงขาดการฝึกฝนทักษะในเชิงปฏิบัติอย่างจริงจัง การศึกษาร่วมกันในชั้นเรียนส่วนใหญ่ เป็นเพียงการเรียนรู้ และฝึกฝนทักษะทางการเขียนในเชิงทฤษฎีเท่านั้น ดังนั้นจึงเห็นว่า หากนักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติจากสถานการณ์ และประสบการณ์ในชีวิตจริง จะช่วยให้นักศึกษามีพัฒนาการทางทักษะการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ นำสู่การเรียงร้อยเป็นผลงานเขียนสารคดีที่ถ่ายทอดให้เห็นสภาพการณ์ปัจจุบันที่แท้จริงได้อย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น อันจะส่งผลให้นักศึกษามีความพร้อมที่จะเป็นนักเขียนสารคดี และนักสื่อสารมวลชนที่ดีได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกฝนทักษะการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ โดยการศึกษาจากสภาพการณ์จริงในสังคม และสามารถถ่ายทอดสู่งานเขียนสารคดีได้
2. เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะในการประยุกต์ใช้ทฤษฎีต่าง ๆ สู่การปฏิบัติการเขียนสารคดีเชิงวิชาชีพได้เป็นอย่างดี
3. เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างภาควิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพกับชุมชนห้วยน้ำริน อ.แม่ชะจาน จ.เชียงราย

วัน เวลา สถานที่

วันอาทิตย์ - จันทร์ที่ 18- 19ธ.ค.48

ณ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำริน แม่ชะจาน จังหวัดเชียงราย

ผู้เข้าร่วมโครงการ

อาจารย์ผู้ควบคุม	จำนวน	2 คน
เจ้าหน้าที่	จำนวน	2 คน
นักศึกษา	จำนวน	26 คน
	รวม	30 คน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักศึกษาได้ฝึกฝนทักษะการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ โดยได้ศึกษาจากสภาพการณ์จริงในสังคม และสามารถร้อยเรียงข้อมูลสู่งานเขียนสารคดีได้อย่างทรงคุณค่า
2. นักศึกษาได้ฝึกทักษะในการประยุกต์ใช้ทฤษฎีต่าง ๆ สู่การเขียนสารคดีเชิงวิชาชีพได้เป็นอย่างดี อันทำให้นักศึกษามีความพร้อมที่จะเป็นนักเขียนสารคดี และนักสื่อสารมวลชนมืออาชีพได้ในอนาคต
3. สัมพันธภาพที่ดีระหว่างภาควิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพกับชุมชนห้วยน้ำริน

กำหนดการ

วันอาทิตย์ที่ 18 ธันวาคม 2547

- 07.00น. ออกเดินทางจากภาควิชาวิทยาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
- 08.30น. เดินทางถึงศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำริน แม่ชะจาน จ. เชียงราย
- 09.00น. นักศึกษารับฟังข้อมูลเบื้องต้น จากเจ้าหน้าที่หน่วยฯ และหัวหน้าหมู่บ้าน
- 09.30น. แบ่งกลุ่มนักศึกษาออกเป็น 5 กลุ่ม และแนะนำ
 มัคคุเทศก์ท้องถิ่นที่จะเป็นพี่เลี้ยงนำชมหมู่บ้าน เก็บข้อมูลระยะที่ 1
- 12.00น. รับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00น. นักศึกษาและมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ลงพื้นที่เก็บข้อมูลระยะที่ 2
- 15.00น. สันทนาการเชื่อมสัมพันธ์ ระหว่างนักศึกษาและเด็ก ๆ ในหมู่บ้าน
- 16.30น. นักศึกษาส่งแก่นเรื่องที่จะเขียนให้ผู้สอน
 กลับที่พักและพักผ่อนตามอัธยาศัย
- 18.00น. รับประทานอาหารเย็น
- 19.30น. กิจกรรมรอบกองไฟ
- 21.00น. พักผ่อนตามอัธยาศัย

วันจันทร์ที่ 19 ธันวาคม 2548

- 06.00น. ตื่นนอน ประกอบภารกิจส่วนตัว
- 07.00น. รับประทานอาหารเช้า
- 08.00น. นักศึกษารับคำแนะนำเกี่ยวกับแก่นเรื่องที่จะเขียนจากผู้สอน
- 09.00น. นักศึกษาเก็บข้อมูลในรายละเอียดอีกครั้ง (ระยะที่ 3)
- 11.00น. รวบรวมกลุ่ม กล่าวขอบคุณ เตรียมสัมภาระ เดินทางกลับ
- 12.00น. รับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00น. นักศึกษาส่งแก่นเรื่อง (Theme) พร้อมทั้งโครงเรื่อง (Plot)
 เดินทางออกจาก ม. ห้วยน้ำริน แวะทัศนศึกษาวิถีชีวิตชุมชนโดยรอบ
- 15.30น. เดินทางถึงมหาวิทยาลัยพายัพ โดยสวัสดิภาพ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล   นางศิริพร กิตติวรากุล

ประวัติการศึกษา

- ปริญญาตรี   ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการสื่อสารมวลชน (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง)
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2541)
- ปริญญาโท   นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2544)

ประวัติการทำงาน

- 2545-ปัจจุบัน   อาจารย์ประจำภาควิชานิเทศศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่
- 2547-ปัจจุบัน   ผู้ประสานงานภาคเหนือ (Northern Node) โครงการสื่อพื้นบ้าน
เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพชุมชน ในชุดโครงการการสื่อสารเพื่อสุขภาพ
สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ผลงานทางวิชาการ

- บทความเชิงวิเคราะห์ "วรรณกรรมเยาวชน:โมโม" ตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยพายัพ ฉบับที่ 1 พ.ศ.2546.
- บทความเชิงวิเคราะห์ "ภาพยนตร์การ์ตูนไทย...การดิ้นรนให้พ้นกระแสการครอบงำ" ตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยพายัพ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2547
- งานวิจัยในชุดโครงการสื่อเพื่อชุมชน เรื่อง "การมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบเนื้อหา และวิธีดำเนินงาน รายการวิทยุชุมชน จังหวัดน่าน" (ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานสนับสนุนการวิจัย<สกว.> 2544-2547)

ที่ติดต่อ

สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ เชียงใหม่
0-5385-1478 ต่อ 7514 หรือ 7515